

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

חג השבועות ופרשת

"נשא" - תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 293)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

זמני כניסת ויציאת החג והשבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:53	20:17	19:00	ירושלים:
20:51	20:20	19:17	תל אביב:
20:55	20:21	19:11	חיפה:
20:52	20:18	19:16	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

הרב שלמה בן שמחה

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

חג השבועות ופרשת נשא התשפ"ג

"שעת חירום"

א. "וידבר יהוה אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל - ואמרת אליהם, איש איש כי תשטה אשתו, ומעלה בו מעל. ושכב איש אתה שכבת זרע ונגעלם מעיני אישה, ונסתרה והיא נטמאה, ועד אין בה, והוא לא נתפשה ... והביא האיש את אשתו אל הכהן, והביא את קרבנה עליה - עשירת האיפה קמח שערים, לא יצק עליו שמן ולא יתן עליו לבנה, כי מנחת קנאת הוא, מנחת זכרון מזכרת עון. והקריב אתה הכהן, והעמיד לפני יהוה ... והעמיד הכהן את האשה לפני יהוה, ופרע את ראש האשה, ונתן על כפיה את מנחת הזכרון, מנחת קנאת הוא, ובגד הכהן יהיו מי המרים המארים ... זאת תורת הקנאות, אשר תשטה אשה תחת אישה, ונטמא. או איש אשר תעבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו, והעמיד את האשה לפני יהוה, ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת. ונקה האיש מעון, והאשה ההוא תשא את עונה", (במדבר, ה', יא' - לא').

"וידבר יהוה אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל - ואמרת אליהם, איש או אשה כי יפלא לנדר נזיר להזיר ליהוה. מיין ושכר זזיר, חמץ יין וחמץ שכר לא ישתה, וכל משרת ענבים לא ישתה, וענבים לחים ויבשים לא יאכל. כל ימי נזרו - מכל אשר יעשה מגפו היין, מחרצנים ועד זג, לא יאכל. כל ימי נדר נזרו, תער לא יעבר על ראשו, עד מלאת הימם אשר יזיר ליהוה, קדש יהיה גדל פרע - שער ראשו. כל ימי הזירו ליהוה - על נפש מת לא יבא. לאביו ולאמו ולאחיו ולאחותו לא יטמא להם במתם, כי נזר אלהיו על ראשו. כל ימי נזרו קדש הוא ליהוה", (במדבר, ו', א' - ח').

ב. אצל מכת צפרדע, נאמר ¹ :

"ויאמר יהוה אל משה, בא אל פרעה, ואמרת אליו - כה אמר יהוה, שלח את עמי ויעבדני. ואם מאן אתה לשלח, הנה אנכי נגף את כל גבולך בצפרדעים. ושרץ היאר

¹ שמות, ז', כו' - כט'.

צַפְרָדְעִים, וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ, וּבְחֹדֶר מְשֻׁכָּבָךְ, וְעַל מִטְתְּךָ, וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ, וּבְעַמְּךָ
וּבִתְנוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרֹתֶיךָ. וּבִקְחָהּ וּבְעַמְּךָ וּבְכָל עֲבָדֶיךָ, וְעָלוּ הַצְּפָרְדְּעִים."²
והנה, במסכת פסחים ², דרשו בזה רבותינו ז"ל:
"עוד זו דרש תודוס איש רומי ³ -

מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו [עצמן] על קדושת השם לכבשן האש ^{4 5},

² נג' ע"ב.

³ מעשה זה, הובא בגמרא שם, בכדי להוכיח שתודוס היה גברא רבה,
וכפי שכתב רש"י.

ולאחר מעשה זה, הביאה הגמרא לדברי רבי יוסי בר אבין, על מעלתו של תודוס:
"מטיל מלאי לכיס של תלמידי חכמים היה.

דאמר ר' יוחנן, כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים, זוכה ויושב בישיבה של מעלה,
שנאמר (קהלת, ז' - יב'), 'כִּי בָצַל הַחֲכָמָה, בָּצַל הַכֶּסֶף'."

⁴ מצינו בספר דניאל (פרק ג'):
שחנניה מישאל ועזריה, לא השתחוו לצלם הזהב של נבוכדנצר, ונזרקו לכבשן האש,
ונעשה להם נס, שלא שלטה בהם האש, והלכו בתוכה מבלי שנפגעו.

⁵ במסכת סנהדרין (עד' ע"א) מבואר:
דבכדי להינצל ממוות, מותר לעבור על איסור תורה,
משום שנאמר (ויקרא, יח' - ה'), 'נְחִי בְּהֶם', ודרשין "ולא שימות בהם".
ובסוגיין, נתקשו התוספות:
שכל דרשת רבותינו ז"ל זו, נאמרה, דווקא כשעובר על דברי תורה בצנעה,
ברם, באם יצטרך לעבור על דברי תורה בפרהסיא, לא נאמרה דרשה זו,
ואם כן, יש לתמוה, מה היתה תמיהתו של תודוס איש רומי, בענין חנניה מישאל ועזריה -
והלא, כיוון שהיה הדבר בפרהסיא, היו מחוייבים למסור את עצמם על קדושת ה'
ותירץ רבינו תם:
דאותו הפסל, לא היה לצורך עבודה זרה,

נשאו קל וחומר בעצמן, מצפרדעים -

ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם, כתיב בהו⁶, 'וּבָאוּ ... בְּבִיתְךָ ...
וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ' ...

אנו שמצווין על קדושת השם⁷, על אחת כמה וכמה".

ג. והנה, ידועים ומפורסמים, דברי רבה בר בר חנה⁸:

"אמר רבה בר בר חנה, לדידי חזיא לי ההיא אקרוקתא, דהויא כי אקרא
דהגרוניא,

ואקרא דהגרוניא, כמה הויא - שתין בתי,

אתא תנינא בלעה,

אתא פושקנצא, ובלעה לתנינא - וסליק יתיב באילנא.

תא חזי, כמה נפיש חיליה דאילנא.

אמר רב פפא בר שמואל, אי לא הואי התם לא הימני⁹."

אלא, אנדרטה שעשה נבוכדנצר לכבוד עצמו,

ולפיכך, תמה תודוס איש רומי, שאם כן היו צריכים הם לעבור על דברי תורה, ומפני מה מסרו את עצמם על
קדושת ה'.

⁶ שמות, ז' - כח'.

⁷ המקור למצוות קידוש השם, הוא, מהפסוק (ויקרא, כב' - לב'):

"ולא תחללו את שם קדשי, ונקדשתי בתוך בני ישראל, אני יהוה מקדשכם."

ועיין ב"ריקאנטי" (סימן ע') שכתב, ז"ל:

"המקדשים את השם, חייבים לברך על קידוש השם הנכבד והנורא,

כיון דהוא מצות עשה דאורייתא, דכתיב, 'ונקדשתי בתוך בני ישראל'."

⁸ בבא בתרא, עג' ע"ב.

⁹ וביאור המעשה:

שרבה בר בר חנה, ראה "צפרדע", בגודלה של "אקרא דהגרוניא",

ובמעשה זה, יש לתמוה כמה תמיהות :

- א. היאך יכול להיות צפרדע בגודל כזה של שישים בתיים?
- ב. היאך יכול היה הנחש לבלוע את אותה הצפרדע, שהיא יותר מכלי הקיבול שיכולה להכיל?
- ג. גם אם נבין את הדבר, היאך בלע הנחש את הצפרדע, יש להבין, היאך בלע העורב את הנחש, שהוא עצמו גדול מיכולת הקיבול שלו? ובפרט, כאשר בתוכו נמצאת אותה הצפרדע גם כן?
- ד. כל בר דעת, יבין, שאין בעולם "ענף של עץ", שבכוחו להחזיק צפרדע בגודל שישים בתיים - נחש ועורב?
- ה. היאך יכול היה רב פפא בר שמואל, להעיד על עצמו, שהוא ראה דבר כזה?
- ו. ומכוח קושיות אלו, נבאר בזה ביאור נפלא, והוא על פי דרכו ¹⁰ של רבינו המלבי"ם זיע"א, ובתוספת נופך בסייעתא דשמיא משלנו, וכדלהלן.
כתב ¹¹ המלבי"ם זיע"א :

"כל כוחות מעשה בראשית, המפוזרות בכל בעלי חיים (שכל אחד נקבע בנפשו כח ומדה מיוחדת),

כולם נקבצו באו בנפש האדם ...

שהוא שם מקום, שגודלו "שישים בתיים".

ואז, בא "נחש", ובלע לאותה הצפרדע,

לאחר מכן בא "עורב", ובלע לאותו הנחש - שבלע את הצפרדע.

מיד הלך העורב, והתיישב על ענף אחד מהאילן -

"ללמדנו, מהו כוחו של האילן".

אמר רב פפא בר שמואל, אם לא הייתי במקום זה, וראיתי לאותו המעשה, לא הייתי מאמין.

¹⁰ בראשית, "תורה אור", פרק ב', ב'.

¹¹ בראשית, ב' - יט'.

עד שכל מדות בעלי חיים ששתל ה' בהם בעת היצירה, היה הכנה כדי שיתאספו כולם בנפש האדם".

והנה, בספר "קהלת" ¹², כתב שלמה הע"ה:

"עיר קטנה וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֶתָּהּ, וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוּדִים גְּדֹלִים. וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מְסֻכָּן - חָכָם, וּמְלֵט הוּא אֶת הָעִיר בְּחֻכְמָתוֹ, וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמְסֻכָּן הַהוּא. וְאִמְרָתִי אָנִי, טוֹבָה חֻכְמָה מִגְּבוּרָה, וְחֻכְמַת הַמְסֻכָּן בְּזוּיָהּ - וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים".

ובמפרשים מבואר ^{13 14}:

"כי זה על דרך משל -

ועיר קטנה' - גופו של אדם,

ו'אנשים בה מעט' - בעלי כח התולדת - משרתי הנפש,

ו'מלך גדול' - הוא יצר הרע,

ו'האיש המסכן' - הוא השכל".

וביאר בזה ¹⁵ המלבי"ם זיע"א:

שכל מקום שאמר שלמה הע"ה בשיר השירים - "ירושלים", כוונתו על גוף האדם, וכל מקום שאמר "בנות ירושלים" - או "אנשי העיר", כוונתו, על כוחות הגוף שבאדם,

וכשם שלכל אדם יש בית לגור בו -

כך לכל כוח וכוח שבגוף האדם, יש בית לגור בו.

¹² ט', יד' - טז'.

¹³ לשונו הקדוש של רבינו זיע"א.

¹⁴ יעויין בדבריו של ה"אבן עזרא" (שם), בשם המפרשים הקדמונים,

ובספר "צחור המור" לרבינו אברהם סבע זיע"א, (דברים, כ' - ט').

¹⁵ על פי מה שכתב בספרו "שירי הנפש".

והנה, ב"שיר השירים" ¹⁶, כתב שלמה הע"ה:

"שֵׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, וְשִׁמְנַיִם פִּילֻגְשִׁים, וְעַלְמוֹת אֵין מִסְפָּר,"

והכוונה בזה:

שלכל אדם ואדם, יש ששים כוחות גוף שְׁגָרִים בתוכו.

ומכיוון שבזמנם היתה עיר שנקראה בשם "אקרא דהגרוניא",

ובעיר זאת היו שישים בתיים,

המשילו חכמים עיר זאת לגוף האדם, שגם בו יש שישים כוחות.

והנה, כאשר נתבונן בפרשתן, נראה, שמהותה של ה"צפרדע", היא, "מסירות נפש - וקידוש השם",

שכן, כבר הבאנו, שחנניה מישאל ועזריה, למדו את מצוות קידוש ה', מן הצפרדעים - שאינם מְצַוִּים על מסירות נפש קידוש השם, ובכל זאת נכנסו לתוך התנורים.

ולפי זה, אפשר, שכך הוא ביאור מאמרו של רבה בר בר חנה:

כאשר עיינתי בכוחות הנפש שבתוכי, מצאתי שישים כוחות,

ובתוך כוחות אלו, מצאתי גם את כוח "קידוש השם".

ברם, הסיבה שאין אנו נוהגין במידה זו -

היא, מחמת שבא הנחש, ובלע למידה זו.

דהנה, הנחש הוא שורש הזוהמה ¹⁷ והחטא אשר באדם ¹⁸,

¹⁶ ו' - ח'.

¹⁷ וכמו שכתב ה"זוהר הקדוש" (חלק א', דף לה' ע"ב), וז"ל:

"והנחש' - רבי יצחק אמר, דא יצר הרע".

¹⁸ וכמו שכתב ה"זוהר הקדוש" (חלק א', דף נד' ע"א), וז"ל:

"רבי אַלְעָזָר אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְאֵטִיל נָחֵשׁ הוּוּא זִוְהַמָּא בְּהַ בְּחֻנָּה, קְבִילֵת לִיה,

וְכַד אֲשַׁתְּמַשׁ עִמָּה אָדָם, אִזְלִידֵת תְּרִין בְּנִין -

ושמו של האדם בלשון ארמית, הוא, "בר נש",

ללמדך :

שהגורם לו לאדם להפריד מעליו את מהותו, הוא, החטא אשר מתלכלך בו.

שכן, כאשר נתבונן בשמו של הנחש, נראה, שהוא מורכב מאותיות נ-ח-ש,
שבהם כלול אף שמו של האדם - "נש",

חד מההוא סטרא מסאבא, וחד מסטרא דאדם,

והוי דמי הבל בדיוקנא דלעילא, וקין בדיוקנא דלתתא,

ובגין כך, אתפרשו ארמייהו דא מן דא.

ודאי קין ברא דרוח מסאבא הוה, דאיהו חוץ בישא -

(והבל ברא דאדם) הוה.

ובגין דקין אתא מסטרא דמלאך המות, קטיל ליה לאחוי,

והוא בסטרא דיליה,

ומניה, כל מדורין בישין, ומזיקין, ושדין, ורוחין אתיין לעלמא."

ותרגום דבריו הקדושים:

"רבי אלעזר אמר, בשעה שהטיל נחש אותה זקמה בסוה, היא קבלה אותו,

וכששמש עמה אדם, הולידה שני בנים -

אחד מאותו צד טמא, ואחד מצד של אדם,

והבל היה דומה בדמות עליונה, וקין בדמות תחתונה,

ולכן דרכיהם נפרדו זה מזה.

ודאי שקין היה בן של רוח הטמאה, שהוא הנחש הרע -

[והבל בן של אדם] היה.

ובגלל שקין בא מצד של מלאך המות, הרג את אחיו,

והוא בצדו,

וממנו כל המדורים הרעים, ומזיקים, ושדים, ורוחות באים לעולם."

אך הדבר הגורם להם פירוד¹⁹, היא, האות ת, המורה על חטאיו של האדם.
וכאשר התבונן רבה בר בר חנה בעצמו, ראה, שנאבד ממנו הכוח של ה"מסירות
נפש", על ידי "הנחש",

ולזה אמר, שהרוצה להחזיר לעצמו את כוחותיו -

ובמיוחד את כוח ה"מסירות נפש" -

צריך לקיים בעצמו את מידת ה"עורב",

שכן, אמרו רבותינו ז"ל²⁰:

"במי אתה מוצאן?²¹

רבא אמר, במי שמשים עצמו אכזרי על בניו ועל בני ביתו, כעורב²²",

ופירש רש"י הקדוש:

"עורב, אכזרי על בניו, כדכתיב²³, 'לבני עורב אשר יקראו'²⁴",

והיינו:

שיתאכזר האדם על תאוותיו הגשמיות,

¹⁹ והיינו:

שאינם נכתבות ברצף "נש", אלא, "נחש".

²⁰ עירובין, כב' ע"א.

²¹ היינו:

לעניין ידיעת התורה הקדושה.

²² שם, דרשה הגמרא (בע"א), את הפסוק (שיר השירים, ה' - יא'), "ראשו כְּתָם פֶּזַז, קוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שְׁחָרוֹת
כְּעוֹרֵב".

²³ תהילים, קמז' - ט'.

²⁴ ובפירושו על התהילים (שם), פירש רש"י, ז"ל:

"פירשו רבותינו, שהוא אכזרי על בניו,

והקב"ה מרחם עליהם, ומזמין להם יתושין מתוך צואתם, ונכנסין לתוך פיהם".

ואחר שיעשה כך, יחזור בכל כוחותיו אל התורה הקדושה, שהיא "עץ החיים",
וכמאמר הכתוב ²⁵, "עץ חיים היא למחזיקים בה, ותמכה מאשר",
והוא הוא, מה שאמר רבה בר בר חנה, שהלך העורב וישב על העץ.
ועל זה, אמר רב פפא בר שמואל, שאלמלא שהייתי שם, לא הייתי מאמין,
דהיינו, שאלמלא שעברתי בעצמי את אותו התהליך, לא הייתי מאמין לזה.

ה. במסכת מגילה ²⁶, מצינו לדבריו של רבי שמעון בן אלעזר:

"עזרא, תיקן להן לישראל -

שיהו קורין קללות שבתורת כהנים, קודם עצרת,

ושבמסנה תורה, קודם ראש השנה".

והקשתה הגמרא:

מאי טעמא?

והביאה הגמרא, לתירוצו של אביי, משמו של ריש לקיש:

"כדי שתכלה השנה וקללותיה".

והקשתה הגמרא:

"בשלמא, שבמסנה תורה איכא, כדי שתכלה שנה וקללותיה,

אלא שבתורת כהנים, אטו עצרת ראש השנה היא?

ותירצה הגמרא:

אין, עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן ²⁷, 'ובעצרת על פירות האילן'."

ובדברי הגמרא הנ"ל, יש לעיין:

היאך ובמה נחשב "עצרת" לראש השנה, שעל ידו "תכלה שנה וקללותיה"?

²⁵ משלי, ג' - יח'.

²⁶ לא' ע"ב.

²⁷ ראש השנה, פ"א מ"ב.

והנה, כתב ²⁸ הגה"ק רבי צדוק הכהן זיע"א מלובלין, וז"ל:

"צריך להבין, הא עיקר מאכל האדם היא הלחם,

כמו שכתוב ²⁹, 'כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יְחִיָּה הָאָדָם'.

ובפסח, העולם נידון על התבואה ³⁰,

והיה לו לתקן שיקראו קודם, מהאי טעמא?"

וביאור דבריו הקדושים:

שמחמת ובחג הפסח נדונים על התבואה, ומן התבואה מכינים את הלחם, שהוא

עיקר מאכלו של האדם,

אם כן, היה ראוי יותר לקרוא בתורה בציבור את פרשת "בחוקותי", קודם חג

הפסח,

בכדי שכבר אז "תכלה השנה וקללותיה".

ותירץ רבינו זיע"א:

"אך העניין, שקודם הקלקול מאדם הראשון, ניתן רק פרי העץ למאכל אדם,

וכמו שנאמר ³¹, 'וַיִּטֶע ... גֶּן בְּעֵדֶן'.

ונטיעה, היא באילנות.

²⁸ בספרו הקדוש "פרי צדיק", פרשת "בחוקותי", אות י'.

²⁹ דברים, ח' - ג'.

³⁰ ראש השנה, פ"א מ"ב:

"בארבעה פרקים העולם נידון -

בפסח, על התבואה,

בעצרת, על פירות האילן,

בראש השנה, כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון ...

ובחג, נידונין על המים".

³¹ בראשית, ב' - ח'.

אך אחר הקלקול, 'וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה'³².
רק, 'כִּינּוֹן שֶׁשָּׁמַע אָדָם הָרֵאשׁוֹן כֵּן, הִזְיָעוּ פָּנָיו,
אָמַר, מָה אֲנִי נִקְשָׁר לְאָבוֹס כְּבִהְמָה?
אָמַר לוֹ הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְהִזְיָעוּ פָּנָיִךְ, תֹּאכַל לֶחֶם'³³,
והיינו, שיהיה לו טורח, לעשות מחיטה לחם.
וכמו שאמרו³⁴, 'כמה יגיעות יגע אדם הראשון, עד שמצא פת לאכול, חרש וזרע'
וכו'³⁵.

אבל, קודם הקלקול, אף חיטה היה מין אילן, והיה גדל עליו גלוסקאות,
כמו שיהיה לעתיד³⁶,

³² בראשית, ג' - יח'.

³³ במדרש (בראשית רבה, פרשה כ', י'), דרשו רבותינו ז"ל:

³⁴ ברכות, נח' ע"א.

³⁵ שם בגמרא:

"בן זומא, ראה אוכלוסא על גב מעלה בהר הבית,

אמר, ברוך חכם הרזים, וברוך שברא כל אלו לשמשני ...

הוא היה אומר -

כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול,

חרש, וזרע, וקצר, ועמר, ודש, וזרה, וברר, וטחן, והרקיד, ולש, ואפה -

ואחר כך אכל,

ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנין לפני.

וכמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא בגד ללבוש -

גזז, ולבן, ונפץ, וטוה, וארג, ואחר כך מצא בגד ללבוש,

ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנים לפני.

כל אומות שוקדות ובאות לפתח ביתי, ואני משכים ומוצא כל אלו לפני."

³⁶ שבת, ל' ע"ב:

ועתידה חיטה, שתיתמר כדקל ³⁷ ...

והאילנות שנטע הקדוש ברוך הוא בעצמו בגן עדן, היה מתקיים לעולם, ולא היה צריך שום נטיעה ועבודה ...

ורק אחר הקלקול, נאמר לו 'בזעת אפיד תאכל לחם',

שיהיה נצרך לעבודה וטורח, וכמה יגיעות יגע וכו'.

ובעצרת, שהיא זמן מתן תורה, דכתיב ³⁸, 'אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹקִים אֶתֶם',

שיהיה התיקון כמו קודם החטא, שלא יהיה מיתה ³⁹,

וכתיב ⁴⁰, 'וְאֶתֶם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכֶת כְּהַנִּים' וגו' -

שאז לא היו ישראל רק פנויים לתורה ועבודה, כמו קודם הקלקול, והיה מתבטל אז כל היצר הרע וקלקול הנחש,

וממילא, מאכל אדם היה רק פירות האילן, כמו שהיה קודם קלקול אדם הראשון,

ורק אחר החטא, חבלתם מעשיכם, 'אֲכַן כְּאִדָּם תִּמּוּתוּן' ⁴¹.

מכל מקום, כשבא עצרת, הוא הזמן בכל שנה לתקן הקלקול ראשון מאדם הראשון, וכמו שהיה במתן תורה,

וזהו 'בעצרת על פירות האילן'."

"יטיב רבן גמליאל, וקא דריש, עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות."

³⁷ כתובות, קיא' ע"ב:

"אמרן, עתידה חיטה שתיתמר כדקל, ועולה בראש הרים."

³⁸ תהילים, פב' - ו'.

³⁹ עבודה זרה, ה' ע"א:

"אני אמרתי אלהים אתם, ובני עליון כולכם. חבלתם מעשיכם, 'אכן, כאדם תמותון'."

⁴⁰ שמות, יט' - ו'.

⁴¹ תהילים, פב' - ז'.

ומדבריו הקדושים, נשכיל ונבין, היאך ובמה נחשב עצרת לראש השנה :
שכן, אותו היום, הוא ראש השנה לתיקון אותו החטא של אדם הראשון, וכמו
שנתבאר.

ולאור המתבאר :

ש"אילן", הוא המרמז על התורה הקדושה, שהיא "עץ החיים", וכמאמר הכתוב
42, "עץ חיים היא למחזיקים בה, ונתמכה מאשר".

ממילא אם כן, כאשר אמרו רבותינו ז"ל⁴³, "ובעצרת על פירות האילן",
ביאור הדבר, ש"בחג השבועות", נידון כל אדם ואדם באשר הוא, על דברי התורה
הקדושה,

אשר בכוחה, הוא יכול לתקן את עצמו, ולהפוך את כל מהותו, כפי שהיה אדם
הראשון קודם החטא, וכפי שהיתה תכלית בריאת העולם.

1. בעניין "עצרת, ראש השנה לאילן", כתב⁴⁴ השל"ה הקדוש זיע"א :

"חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר, כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה ...

כי היום הקדוש הזה, הוא יומא דדינא.

וזה לשון תולעת יעקב דף נ"ח -

ודע, כי כמו שבראש השנה רצה הקדוש ברוך הוא להשגיח ולדרוש מעשה בני
אדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה וחידוש העולם,

וכמו שתקנו לומר 'זה היום תחילת מעשיך' ...

כן רצה ביום מתן תורה, שהוא מורה על חידוש העולם להשגיח ולדרוש על מעשה
העולם ולדונו על פירות האילן ...

⁴² משלי, ג' - יח'.

⁴³ ראש השנה, פ"א מ"ב.

⁴⁴ "נר מצוה", מסכת שבועות, אות ט'.

וכבר ביארנו, כי הפירות ההם, הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקדוש ברוך הוא,

והעולם נידון ביום זה, על התורה שנתנה בו שבטלו עצמם ממנה."

וכן כתב ⁴⁵ ה"שפת אמת" זיע"א:

"בכל שנה ושנה, מקבל כל אחד מישראל בחג הזה, כל מה שעתיז להבין ולחדש בתורה".

ז. על מאמר הכתוב ⁴⁶, "וביום הפפורים, בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה, בְּשִׁבְעַתֵּיכֶם, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם, כֹּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ", התקשה ⁴⁷ הגה"ק רבינו מרדכי הכהן זיע"א:

א. מפני מה, אמרה התורה כמה וכמה סימנים, על "חג השבועות",

"וביום הפפורים", "בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה", "בְּשִׁבְעַתֵּיכֶם".

והלא, יכול היה לומר בפשיטות, "וביום הביכורים קודש יהיה לכם"?

ב. "מִנְחָה חֲדָשָׁה", היינו, קרבן העומר,

והנה, לא מצינו באף מקום, שקרבן "חג השבועות" נקרא "מנחה"?

וביאר בזה, שכל הפסוק הנ"ל, בא לדרשה. וכדלהלן:

א. "וביום הפפורים":

"הוא יום שנבחרו ישראל לקבל התורה, שנאמר ⁴⁸, 'פְּעֻנְבִים בְּמִדְבַר מְצֹאתִי

יִשְׂרָאֵל, כְּבַפּוֹרָה בְּתֵאנָה בְּרֵאשִׁיתָה',

שחז"ל, דרשו פסוק זה, על ישראל בקבלת התורה ⁴⁹."

⁴⁵ שבועות, תרלה'.

⁴⁶ במדבר, כח' - כו'.

⁴⁷ בספרו הקדוש "שפתי כהן" עה"ת, (במדבר, כח' - כו').

⁴⁸ הושע, ט' - י'.

⁴⁹ "ילקוט שמעוני", הושע, רמז תקכה'.

ב. "בְּהַקְרִיבְכֶם":

"שהקריבו עצמן לקבל התורה".

ג. "מִנְחָה":

"שְׁנַחֲהָ וּשְׁקָטָה הָאָרֶץ בְּקַבְּלַת יִשְׂרָאֵל הַתּוֹרָה ⁵⁰".

ד. "חֲדָשָׁה":

"שנתחדשו נפשותיהם ... וכן בכל שנה,

כמו שאמרו במדרש ⁵¹ -

אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, היו קורין פרשה זו בכל שנה ושנה,
ואני מעלה עליכם, כאילו אתם עומדים לפני על הר סיני, ומקבלים התורה".

ה. "בְּשִׁבְעַתֵּיכֶם":

"יום שנשבעתם בהר סיני שלא להחליפו באל אחר ... והוא גם כן נשבע שלא
להחליף אתכם באומה אחרת",
והיינו, מלשון שבועה.

ו. "מקרא קודש יהיה לכם":

"הואיל ונכתר זה היום באלו הכתרים, ראוי הוא לעשותו קודש ולשמוח בו".
עוד כתב רבינו זיע"א:

"אותו רשע ⁵², נאמר בו ⁵³, 'יום הַקְּדוֹת אֶת פְּרָעָה, וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה',

כל שכן, יום שנתחדשו, ונתן להם כלי חמדה.

⁵⁰ שבת, פח' ע"א.

עבודה זרה, ג' ע"א.

⁵¹ "ילקוט שמעוני", פרשת "יתרו", רמז רעא'.

⁵² היינו:

פרעה.

⁵³ בראשית, מ' - כ'.

ותעשו גם כן סעודה, כביכול להקדוש ברוך הוא, ולעשות לו נחת רוח,

במה?

בקרבנות!

שנאמר ⁵⁴, 'וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה, לְרִיחַ נִיחַח לַה'.

ומה שלא הזכיר כאן, בְּשַׁעִיר של עצרת חֲטָא?

כתב רבינו בחיי ז"ל, הטעם בזה על דרך הפשט -

לפי שהוא זמן מתן תורה, ושם היו ישראל כקטן שנולד, שהוא בלא חטא ⁵⁵.

ועל דרך הקבלה -

ירמוז לעצירתו של עולם, שבו יתבטל יצר הרע לגמרי, 'וְגִדְרֵי אֲבָנָיו נִהְרָסָה' ⁵⁶.

ח. דרשו רבותינו ז"ל ⁵⁷:

"למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה?

לומר לך, שכל הרואה סוטה בקלקולה, יזיר עצמו מן היין".

עוד דרשו רבותינו ז"ל ⁵⁸:

"כְּשֶׁהֵם מְשַׁקִּים אֶת הַסּוֹטָה, הָיוּ אוֹמְרִים לָהּ, הֲרַבָּה זֵין עוֹשָׂה,

וְכָל יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים שָׁם, אֲנָשִׁים וְנָשִׁים ...

וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים שֶׁהָיוּ רוֹאִין, בָּאִים לְתוֹךְ בְּתִיקָם,

⁵⁴ במדבר, כח' - כז'.

⁵⁵ יבמות, סב' ע"א, ו-צז' ע"ב.

בכורות, מז' ע"א.

⁵⁶ משלי, כד' - לא'.

⁵⁷ סוטה, ב' ע"א.

וכ"ה בדברי רש"י, במדבר, ו' - ב'.

⁵⁸ במדבר רבה, פרשה י', א'.

ואמרים -

אזי לו לפלוני ולפלונית ששנתו יין ונשתכרו, ועברו עברה, ומתו.
נשבע אני, שאיני שותה יין לעולם, שלא יהא לי כמותו,
וכן הנשים אמרות.
לךך נסמכו זו לזו."

וכתב בזה, רבינו בחיי זיע"א:

"הזהר הנזיר מן היין, כי כל הנמשך אחריו, נמשך אחר התאוות,
והוא מביא לידי חטאים ומכשולים רבים.

ונצטווה בגידול שיער, לפי שמוליד הדאגה.

ויהיה לבו נכנע בעבודת ה' יתברך, בהיותו מנוול בשערו,

ויהיה נזהר מהמותרות המנוולים אותו,

כי כן השיער, מותר הטבע באדם, מהעשנים הנולדים בגוף ⁵⁹."

עוד מצינו בזה, לדברי ⁶⁰ הרמב"ם זיע"א:

"וטעם ה'נזירות' מבואר מאד, והוא הפרישות מן היין,

אשר הפסיד הראשונים והאחרונים, רבים ועצומים כל הרוגיו."

וכבר כתב שלמה הע"ה ⁶¹, "לץ היין המה שכר, וכל שגה בו לא יחפם."

⁵⁹ השווה למה שכתב ה"שולחן ערוך" (או"ח, סי' ר"מ, סעיף יד):

"שכבת הזרע, הוא כח הגוף ומאור העינים,

וכל זמן שתצא ב'יתר, הגוף קלה וס'יו או'בדים.

וכל השטוף בבעילה, זקנה קופצת עליו, וכחו תשש, ועיניו כהות, ורים רע נודף מפיו, ושער ראשו וגבות עיניו
וריס' עיניו נושרים, ושער זקנו ושחיו ושער רגליו רבה, ושניו נושרות, והרבה כאבים חוץ מאלו באים עליו.

אמרו חכמי הרופאים, אהד מאלף מת משאר חלאים, והאלף מרב תשמיש.

לפיקה, צריך אדם לזהר."

⁶⁰ בספרו הקדוש "מורה נבוכים", חלק ג', פרק מח'.

והנה, בביאור סמיכות פרשת נזיר לפרשת סוטה, כתב⁶² השל"ה הקדוש זיע"א, כדלהלן:

"אמרו רבותינו ז"ל⁶³, 'הרואה סוטה בקלוקלה, יזיר עצמו מן היין' ...

והוא סוד הפרי של אדם⁶⁴, היה גפן,

וחוה, שחטה אשכול של ענבים, והוא יין המְשַׁכֵּר.

על כן, ענבים לחים ויבשים לא יאכל,

לחים - מורה על מדת הדין הקְשָׁה,

יבשים - מדת הדין הַרְפָּה.

ומיין שסחטה חוה, באה מיתה לעולם,

על כן, הנזיר, על כל נפשות מת לא יבוא.

והנה, כתיב אצל הנזיר⁶⁵, 'כִּי נָזַר אֱלֹהֵיוּ עַל רִאשׁוֹ,

כמו שכתוב בכהן⁶⁶, 'כִּי נָזַר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיוּ עָלָיו.

כי הנזיר, הוא כמו כהן, שלא יטמא למת, ונקרא קדוש.

אמנם, יש יותר מעלה בנזיר, כי הכהן לא זכה להינזר אלא על ידי שמן המשחה,

אבל הנזיר - 'נזר אלהיו עליו' ...

והעניין, כי אילו לא חטא אדם, היה גופו קדוש - 'כתנות אור', ועתה נעשה

'כתנות עור' - ובשר חומרי,

והושם בגן עדן לעבדה ולשמרה, כי היה ראוי לעבודה, כי לא היה זר,

⁶¹ משלי, כ' - א'.

⁶² בספרו הקדוש "שני לוחת הברית", פרשתן, תורה אור יא'.

⁶³ ברכות, סג' ע"א.

⁶⁴ הראשון.

⁶⁵ במדבר, ו' - ז'.

⁶⁶ ויקרא, כא' - יב'.

ועתה, בהתלבשות 'כתנות עור', נעשה זר -

עד בוא אהרן, שהוא במקום אדם. ונתקן הזרות שבו, על ידי שמן משחת קודש ...
הנה הנזיר שפורש את עצמו מהיין, כוונתו הוא לילך במופלא, כלומר במה
שנתכסה, להיות כאדם קודם שחטא,

דהיינו, היפך התאוה שגרם לאדם להיות נפשט מ'כתנות אור' -

והיה על ידי גפן, כי גפן היה -

והוא אומר 'הריני נזיר', כלומר, אפרוש את עצמי מהתאוות בכל יכולתי ...

וזהו ⁶⁷ 'נזר אלהיו עליו', כלומר, נכנס בגדר אדם הראשון - קודם שחטא, שלא
היה זר, ואז היה נזר אלהיו בלי שום אמצעים - כמו הכהן שהוצרך לשמן".

ט. אחר שנתבאר לנו, רום ערכו ומעלתו של "הנזיר", תתעצם קושייתו
המפורסמת, של אדונינו הרמב"ן זיע"א. וכדלהלן.

דהנה, על מאמר הכתוב בעניינו של "הנזיר" ⁶⁸, "וְעֵשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחֻטָּאת וְאֶחָד
לְעֹלָה, וְכִפֹּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ, וְקִדַּשׁ אֶת רִאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא", נתקשה
אדונינו הרמב"ן זיע"א ⁶⁹:

מפני מה, מקריב "הנזיר" קרבן חטאת, והלא, הוא עשה דבר קדושה גדול ועצום
עד למאוד?

וביאר בזה:

"כי האיש הזה, חוטא נפשו במלאת הנזירות, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת
השם.

וראוי היה לו, שיזיר לעולם!

⁶⁷ במדבר, ו' - ז':

"לֹאֲבִיו וְלֹאֲמֹוֹ לְאֶחָיו וְלֹאֲחֹתָוֹ לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמַתָּם, כִּי נָזַר אֱלֹהֵיוֹ עַל רִאשׁוֹ".

⁶⁸ במדבר, ו' - יא':

⁶⁹ שם, בפסוק יד'.

ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלהיו ...

והנה, הוא צריך כפרה, בשובו להיטמא בתאוות העולם".

והיינו, שהתביעה המוטלת על "הנזיר", היא :

מפני מה, הפסקת את עלייתך הרוחנית!?

ואם אינך שייך בדרגה זו, לשם מה טיפסת והעפלת, היכן שאינך שייך!?

ל. כתב ⁷⁰ הגה"ק רבינו יוסף יוזל הורוויץ זיע"א - ה"סבא מנובהרדוק" :

"והדמיון בזה -

למי שנוסע ברכבת, בכרטיס מסע ממחלקה הראשונה,

כי אם השעה היא שעת שלום, וכל הקרונות פנויות הן,

אזי, הנסיעה בהקרון ממחלקה הראשונה, מוֹרָה על עשירות האיש הלזה.

אולם, אם השעה שעת חירום היא,

כל הקרונות ממחלקות הנמוכות, הם מלאות חיילים ואנשי צבא,

אז אין יכול להורות על אמידות הנוסע, כיוון שמוכרח הוא לעשות כן".

עוד כתב רבינו זיע"א ⁷¹ :

"בשעת חירום, כשכל קרונות מסילת הברזל, מלאים צבא מלחמה,

מוכרחים אנו, לקחת כרטיס מסע ממחלקה הראשונה".

ומעתה, נשכיל ונבין :

א. ערב "חג השבועות", שהוא יום דין על התורה הקדושה, אשר היא

"תמצית החיים" של כל יהודי ויהודי, וכל הפורש ממנה כפורש מן החיים, וכמו

שנתבאר,

אם כן, כעת בערב החג, אין לך "שעת חירום", גדולה מזו!

⁷⁰ בספרו הקדוש "מדרגת האדם", (מאמר "בתקופות העולם", פרק ב' - "תקופת נח ודור המבול").

⁷¹ במאמר הנ"ל, בפרק ו' - "תקופת הישיבות".

ב. ערב "חג השבועות", שהוא יום אשר בכוחו לתקן את חטאו של אדם הראשון,

אם כן, כעת בערב החג, אין לך "שעת חירום", גדולה מזו!

ואם כן:

בשעת חירום זו, הבה נקפוץ אל המחלקה הראשונה!

ובשונה מן "הנזיר", אשר נענש על כך שִׁפְרַשׁ ממדרגתו, מחמת שטיפס והעפיל למעלה מיכולתו,

אנו נקבל קבלה, קבלה קטנה ועקבית, אשר תִּחַזֵּק ותעצים, את מסירות נפשינו למען התורה הקדושה.

ובוודאי, כאשר נתמיד באותה "הקבלה", ונקדש את גופינו בלימוד התורה הקדושה,

נזכה ביום הדין, וכמו שנתבאר,

וממילא, "תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה".

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~ ~ ~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה